

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Strasbourg, 2017.10.3.
COM(2017) 573 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**A beruházás segítése nagy léptékű infrastrukturális projektek esetében a közbeszerzés
aspektusainak önkéntes előzetes értékelésével**

1. BEVEZETÉS

Az EU legfőbb prioritása a munkahelyteremtés, a növekedés és a versenyképesség; ehhez szükség van a helyi, regionális, nemzeti és európai szinten történő beruházások ösztönzésére. E közlemény célja, hogy segítse az állami hatóságokat a nagy léptékű beszerzési projektek lehető leghatékonyabb lebonyolításában (függetlenül attól, hogy azokat az EU finanszírozza-e vagy sem), biztosítva ezzel az adófizetők pénzének eredményesebb felhasználását, a magas színvonalú infrastruktúrát, valamint az intenzívebb munkahelyteremtést és növekedést. A Bizottság éppen ezért egy három pillérből álló mechanizmust kíván bevezetni, amely támogatást nyújt az állami hatóságoknak az uniós beszerzési szabályok alkalmazása terén.

A beruházás ügye a jelenlegi Európai Bizottság 2014. novemberi hivatalba lépésével, az Európai Beruházási Terv bevezetése révén központi kérdéssé vált. A terv részét alkotja az Európai Stratégiai Beruházási Alap is (ESBA), amelynek célja hogy 2018 közepéig 315 milliárd EUR-t mobilizáljon állami garanciákat használva a magánberuházások nagyobb projektekbe történő vonzására és biztosítására. A terv sikerének kulcsa a beruházások előtt álló akadályok felszámolása, a szabályozás kiszámíthatóságának növelése és technikai segítségnyújtás biztosítása a beruházási projektekhez.

Tekintettel arra, hogy a terv már kezdetben szép eredményeket hozott, az Európai Bizottság 2016-ban úgy határozott, hogy meghosszabbítja a program időtartamát, növeli kapacitását, és a technikai segítségnyújtás fokozásával, valamint az egységes piacon belüli beruházások akadályainak felszámolásával erősíti azt¹. Az Európai Stratégiai Beruházási Alapra (ESBA 2.0)² vonatkozó javaslat hozzá fog járulni az uniós gazdaság jelentős fellendüléséhez. Az ESBA célja nem csupán az, hogy 2020 végéig legalább 500 milliárd EUR-ra növelje a mozgósított teljes beruházást, hanem az is, hogy javítsa földrajzi lefedettségét és növelje kihasználtságát a kevésbé fejlett és átmeneti régiókban is. Ez létfontosságú a jövőbeni európai munkahelyteremtéshez, növekedéshez és versenyképességhez.

Ezzel párhuzamosan az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz a transzeurópai hálózatok projektjeinek finanszírozása révén előmozdítja az EU közlekedési, energiaipari és telekommunikációs összekapcsoltságát. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz beruházásai 2014 óta 25 milliárd EUR-ra rúgnak, ami összesen mintegy 50 milliárd EUR infrastrukturális beruházást eredményezett az EU-ban.

A magánberuházások vonzása éppen olyan alapvető fontosságú, mint az, hogy a közbeszerzés eszköze a lehető leghatékonyabb és legeredményesebb módon kerüljön alkalmazásra. A közbeszerzések az EU GDP-jének mintegy 14 %-át teszik ki: az állami hatóságok évente több mint 2 billió EUR-t költenek el az európai adófizetők pénzéből. Azonban így sem hasznosul teljes mértékben a közbeszerzésben rejlő lehetőség a munkahelyteremtés és a növekedés serkentésére.

A beszerzési eljárások biztosítják, hogy a projektgazdák összehasonlíthassák a különböző kínálatokat és kiválaszthassák a legmegfelelőbbet, amely a lehető legkedvezőbb ár-érték arányt képviseli. Ez a vállalkozásokat is ajánlattételre bátorítja, hiszen a szerződő fél kiválasztása tisztességes bánásmódon és egyenlő feltételeken alapul. Ugyanakkor a

¹ COM(2016) 581.

² COM(2016) 597; 2016/0276 (COD).

közbeszerzések lebonyolítását még ma is gyakran a szükséges üzleti készségek, technikai ismeretek vagy az eljárások kellő ismerete nélkül végzik³.

Számos nagyszabású infrastrukturális projektet nem terv szerint hajtanak végre. A költségvetést nem tartják tiszteletben, rendszeresen túllépi annak kereteit. A tervezés és a végrehajtás sokszor lényegesen hosszabb időt vesz igénybe az eredetileg tervezettnél⁴.

Ennek számos oka van: bizonytalanság a finanszírozás szintje és eszközei tekintetében, a szükségletek hiányos vagy felületes felmérése, a változó gazdasági és politikai feltételek. Szerepet játszik mindebben a közbeszerzési eljárások komplexitása és időtartama, de az egyes tagállamok közbeszerzési rendszereiben⁵ fellelhető eljárási hibák és gyenge pontok is.

A tagállamok közötti infrastrukturális réseket áthidaló nagyobb, határokon átívelő projekteknek egy további nehézséggel is szembe kell nézniük: a nemzeti jogi keretek esetleges különbözőségével. Noha a közbeszerzési szabályok többségét uniós szinten harmonizálták, a közbeszerzési irányelvek nemzeti szinten rugalmasságot tesznek lehetővé.

Ezen változtatni kell. Ebben a közleményben szerepel néhány olyan kulcsfontosságú elem, amely hozzájárul a változáshoz. Amint az az egységes piaci stratégiában⁶ és az „Európa ismét beruház” című közleményben⁷ már bejelentésre került, a Bizottság a nagy léptékű infrastrukturális projektek esetében egy három részből álló mechanizmust vezet be, amelynek célja, hogy az állami hatóságok részére egyértelműséget és iránymutatást biztosítson, valamint elősegítse a legjobb gyakorlatok cseréjét és elfogadását. Ez hozzá fog járulni a nemzeti kiadások hatékonyságának javításához, ami nélkülözhetetlen az európai beruházásokban rejlő teljes potenciál felszabadításához.

Ez a kezdeményezés a Bizottság stratégiájának egyik pillére, célja a közbeszerzés hatékonyságának javítása és stratégiai jellegének növelése, és ezáltal a versenyképesség, a munkahelyteremtés és a növekedés előmozdítása.

Az előzetes mechanizmus részét képezi annak a közbeszerzési csomagnak, amely egy közbeszerzési stratégiáról szóló közleményt („Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában”), valamint egy, a közbeszerzés professzionalizálásáról szóló bizottsági ajánlást („A közbeszerzés professzionalizálását szolgáló architektúra kialakítása”) foglal magában. Ezzel egyidejűleg egy konzultáció is indul az innovációhoz kapcsolódó közbeszerzésekre vonatkozó iránymutatásról annak érdekében, hogy támogassa az új és fenntarthatóbb megoldások érvényre jutását társadalmaink számára.

Ha a közbeszerzést nem gondosan tervezik, veszélybe kerülnek a közberuházások

Egy nagyvárosban sürgős igény mutatkozott egy nem lakás célú ingatlan megépítésére. Egy magánfejlesztő javaslatot tett a kívánt épület megépítésére. Az állami hatóságok és a fejlesztő még a munkálatok megkezdése előtt bérleti megállapodást kötöttek

³ A Bizottság közleménye: „Az egységes piac továbbfejlesztése: a polgárok és vállalkozások lehetőségeinek bővítése”, COM(2015) 550, 3.2. pont.

⁴ Bent Flyvbjerg tanulmánya („What You Should Know About Megaprojects, and Why: An Overview”) szerint 2014-ben tíz ilyen projekt közül kilenc esetében túllépték mind a költségvetési, mind az időkeretet.

⁵ A 2017-es európai szemeszter keretében készült országjelentések egyes tagállamok esetében rámutattak ezekre a gyenge pontokra (https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_en).

⁶ COM(2015) 550.

⁷ COM(2016) 359.

egymással az épületre. A bérleti megállapodásban, amely ajánlati felhívás nélkül jött létre, rögzítették az állami hatóságoknak az épülettel kapcsolatos részletes követelményeit.

A Bizottság egy polgári panasz alapján arra a következtetésre jutott, hogy mivel a projektekre uniós közbeszerzési szabályok vonatkoznak, azt meg kellett volna pályáztatni. A városi hatóságokat uniós szankciók terhe mellett a bérleti megállapodás felmondására kötelezték. Ugyanakkor a bérleti megállapodás megszüntetése miatt a magánfejlesztő részéről kártérítési igény merült fel a hatóságokkal szemben.

A javasolt mechanizmus alkalmazásával a hatóságok elkerülhették volna a jogi nehézségeket, és megvalósíthattak volna egy gazdaságilag megalapozott projektet.

2. ÖNKÉNTES ELŐZETES MECHANIZMUS

A nemzeti hatóságok és az ajánlatkérő hatóságok/szervek ezt a mechanizmust önkéntesen alkalmazhatják abból a célból, hogy kérdéseket tegyenek fel⁸⁹ a Bizottságnak, és értékelést¹⁰ kapjanak egy-egy projektnek¹¹ az uniós szabályozási kerettel való összeegyeztethetőségéről olyan fontos lépések megtétele előtt, mint például egy ajánlattételi felhívás közzététele, egy nemzetközi megállapodás aláírása vagy döntés a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás mellett.

Ezt a mechanizmust a nagy léptékű – mindenekelőtt határokon átnyúló – projekteket kezelő nemzeti hatóságok és ajánlatkérő hatóságok/szervek használhatják, ha és amikor azt szükségesnek vagy hasznosnak vélik. Ez a mechanizmus hozzá fog járulni a közbeszerzési eljárások során felmerülő nehézségekből eredő késedelmek és költség-túllépések kockázatának csökkentéséhez.

A mechanizmus elősegíti a helyes gyakorlatok kidolgozását a 2014-ben elfogadott, felülvizsgált és korszerűsített európai közbeszerzési kereten belül¹². Különösen fontos lehet ez olyan koncessziók esetében, amelyek első ízben tartoznak teljes körűen a harmonizált uniós rendszer hatálya alá.

A mechanizmus az infrastruktúra-projektek valamennyi típusára vonatkozik, különös tekintettel a közlekedési és az energiaipari ágazatra, az információs és kommunikációs

⁸ Ilyen segítséget csak a projektben részt vevő hatóságok kérhetnek. Ők azok, akiknek konkrét információkkal kell rendelkezniük a projektről, és akik el tudják magyarázni az aggályosnak vélt ügyeket. Az adott projekt jellegétől és az érintett tagállamtól függően többféle ilyen hatóság is lehet, a projekt végzésével kapcsolatos ágazatért nemzeti vagy regionális szinten felelős minisztériumtól kezdve a nemzeti közbeszerzési hatóságon át egészen az ajánlatkérő hatóságig/szervig.

⁹ A kérdések és az értesítések az EU bármely hivatalos nyelvén megküldhetők.

¹⁰ A bizottsági szolgálatok értékelésben kifejtett véleménye nem kötelező érvényű sem azok számára, akik a mechanizmust alkalmazzák, sem pedig a Bizottság számára, továbbá nem sértheti a vonatkozó szabályoknak az Európai Unió Bírósága általi értelmezését.

¹¹ Projektnek a nagy infrastrukturális fejlesztések kivitelezéséhez és üzemeltetéséhez szükséges építési beruházások, áruk és szolgáltatások összessége értendő. Egy projektre egy vagy több ajánlatkérő szerv kérhet ajánlatot. Ez jelentheti például egy lineáris közlekedési infrastruktúraelem, például egy főút több egymást követő szakaszának a fejlesztését két csomópont összekötése érdekében, vagy egyetlen energiaipari építkezést, például egy erőmű megépítésének és nemzeti hálózattal való összekapcsolásának projektjét.

¹² A 2014 évi reform magában foglalta a közbeszerzésről szóló 2014/24/EU irányelvet, a 2014/25/EU közüzemi irányelvet, valamint a koncessziós szerződések odaítéléséről szóló 2014/23/EU irányelvet. Az átültetési határidő 2016. április 16-án járt le.

technológiákra, valamint a nem lakáscélú épületek építésére¹³. Általában csak bizonyos küszöbértékek felett áll rendelkezésre¹⁴. A tagállamok azonban kérhetik a Bizottságtól, hogy alkalmazza a mechanizmust olyan alacsonyabb értékű infrastrukturális projektekre is, amelyekkel kapcsolatban úgy ítélik meg, hogy azok nagy jelentőséggel bírnak a maguk és/vagy az EU egésze szempontjából¹⁵ (ilyenek lehetnek például a közös érdekű projektek a transzeurópai hálózatok területén).

A mechanizmus szerint a felmerülő kérdéseket az európai közbeszerzési keret fényében fogják elemezni. A mechanizmus kiegészíti, nem pedig helyettesíti az előzetes ellenőrzésekre vagy támogatásokra vonatkozó meglévő nemzeti mechanizmusokat. A közbeszerzés nemzeti dimenziójáért a tagállami hatóságok felelnek; minden projekt esetében tiszteletben kell tartani a nemzeti jogot, ideértve adott esetben az uniós jogot is. Az esetleges konfliktusokban a tagállamok bíróságai vagy jogorvoslati szervei illetékesek dönteni.

A Bizottság a mechanizmus kidolgozását megelőzően széles körű konzultációt folytatott nemzeti hatóságokkal, közbeszerzési szakértőkkel, üzleti szervezetekkel, projektgazdákkal és más érdekelt felekkel annak hasznosságáról és paramétereiről. Az érdekelték általánosan támogatták a javasolt mechanizmust, és jelezték, hogy készen állnak a különböző eszközök használatára. Többen javasolták a mechanizmus hatókörének kiterjesztését és az értékhatár csökkentését. A nyilvános konzultáció eredményeinek összefoglalása közzétételre került¹⁶.

A mechanizmuson keresztül nyújtott segítség kiegészíti a meglévő többi támogatási mechanizmust, például az Európai Beruházási Tanácsadó Platformot (EBTP), az európai régiók beruházásait támogató közös programot (JASPERS), valamint az Európai PPP Szakértői Központot (EPEC). E többi mechanizmus csak olyan projektekre alkalmazható, amelyek az Európai Bizottság vagy az Európai Beruházási Bank pénzügyi támogatásában részesülnek, vagy olyan területtel kapcsolatosak, amelyek ilyen támogatásra jogosultak. Ezek a mechanizmusok nem koncentrálnak átfogó módon a közbeszerzési kérdésekre és folyamatokra. A JASPERS fő szerepe például az, hogy segítséget adjon egy projekthez mindaddig, amíg azt az uniós finanszírozás céljából be nem nyújtják értékelésére. Az EPEC csak abban az esetben segíti a hatóságokat, ha projektjeiket köz-magán társulásokon keresztül valósítják meg, különös tekintettel a támogatásra és a finanszírozásra. Nem segít a legmegfelelőbb beszerzési modell kiválasztásában, és nem biztosít szakértelmet az egyéb módon kidolgozott projektekhez. Az önkéntes előzetes mechanizmus azonban konkrét és célzott támogatást fog biztosítani minden közbeszerzési kérdésben a projekt végrehajtása során. Átfogó segítséget nyújt, amely kiegészíti a tagállamok rendelkezésére álló eszköztárat.

Kombinálva a különböző sajátosságokkal rendelkező eszközöket a tagállami hatóságok és a projektgazdák jelentős mértékben képesek lesznek hasznosítani a nagy léptékű infrastrukturális projektekkel kapcsolatos meglévő szakértelmet.

¹³ Ez a mechanizmus nem terjed ki a több kisebb projektet tartalmazó nagy keretmegállapodásokra.

¹⁴ A javasolt küszöbértékeket az infrastrukturális projekteknek a „Tender Electronic Daily” adatbázisban 2010 és 2015 között közzétett elemzése alapján határozták meg. A küszöbértékek szerepe, hogy a mechanizmus csak az EU-ban és az EU számára legfontosabb infrastrukturális beruházási projektekre összpontosuljon.

¹⁵ A kérés beérkezését követően a Bizottság szolgálatai megvizsgálják annak elfogadhatóságát, és tájékoztatják a tagállamot a kérés elfogadásának feltételeiről.

¹⁶ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=9021.

Az ESBA vagy más uniós eszközök – például az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz – segítségével finanszírozott projektek az Európai Beruházási Tanácsadó Platform támogatásához kapcsolódó mechanizmusból is profitálhatnak. Számos projekt infrastrukturális projekt, azaz például megújuló energiával kapcsolatos (szélenergia stb.) vagy közlekedési hálózatok fejlesztésére irányuló projekt. Az ESBA-t a szociális infrastruktúra javítására is használják. E projektek sikere szempontjából kulcsfontosságú lehet a közbeszerzési kérdések sikeres kezelése.

Az Európai Beruházási Tervvel összefüggésben a Bizottság bejelentette¹⁷ egyetlen beruházási szakpolitikai csapat létrehozását, amely összefogja a Bizottság valamennyi illetékes szervezeti egységét annak érdekében, hogy képesek legyenek gyorsan és hatékonyan értékelni a nagy léptékű infrastrukturális projekteket. E funkció kialakításának első lépései már le is zárultak. Az előzetes mechanizmus inputokkal fog szolgálni ehhez a kerethez, és amint az működőképes lesz, integrálódni fog ebbe az átfogóbb funkcióba és támogatni fogja azt. Végül pedig értékelés¹⁸ és nyilvános konzultáció¹⁹ is folyik annak meghatározására, hogy milyen további intézkedésekkel lehetne támogatni a határokon átnyúló projektek és más TEN-T projektek végrehajtásáért felelős projektgazdákat.

3. AZ ÖNKÉNTES ELŐZETES MECHANIZMUS FELÉPÍTÉSE

A mechanizmus három elemből fog állni:

- i. **ügyfélszolgálat,**
- ii. **értesítési mechanizmus és**
- iii. **információcsere-mechanizmus.**

Ezek az elemek az egyes projektek esetében egymástól függetlenül is használhatók.

3.1. Ügyfélszolgálat (helpdesk)

Az ügyfélszolgálat a nemzeti hatóságok és az ajánlatkérő hatóságok/szervek számára fog rendelkezésre állni a közbeszerzési határozatok előkészítésének korai szakaszában, hogy iránymutatást adjon, kérdésekre válaszoljon, és tisztázzon konkrét ügyeket a közbeszerzéssel kapcsolatban. Az ügyfélszolgálat olyan projektekkel kapcsolatban nyújt majd segítséget, amelyek teljes becsült értéke legalább 250 millió EUR²⁰.

A határokon átnyúló projekteknél az ügyfélszolgálat fontos szerepet játszhat a különböző lehetséges megoldások következményeinek megértésében.

A projektre vonatkozó közbeszerzési terv kidolgozása során felmerülő konkrét ügyekben a nemzeti hatóságok kapcsolatba léphetnek az ügyfélszolgálattal. Ezek az ügyek többek között az alábbiakat érinthetik:

¹⁷ COM(2016) 359; COM(2016) 581; COM(2016) 764.

¹⁸ http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-3272163_en

¹⁹ https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/consultations/2017-ten-t-implementation_en

²⁰ A tagállamok kérhetik a Bizottságtól, hogy a mechanizmust alkalmazza olyan alacsonyabb értékű infrastrukturális projektekre is, amelyekkel kapcsolatban úgy ítélik meg, hogy azok nagy jelentőséggel bírnak maguk és/vagy az EU egésze számára, ilyenek lehetnek például a közös érdekű projektek a transeurópai hálózatok területén. A kérés beérkezését követően a Bizottság megvizsgálja annak elfogadhatóságát, és tájékoztatja a tagállamot a kérés elfogadásának feltételeiről.

- a projektre alkalmazandó uniós jogi keret: a klasszikus közbeszerzési irányelv, a közüzemi irányelv, a koncessziókról szóló irányelv stb.
- az irányelvek hatályából való kizárások feltételei;
- alkalmazandó közbeszerzési eljárások és azok sajátosságai;
- kiválasztási és odaítélési kritériumok;
- környezetvédelmi, szociális és innovációs szempontok érvényesítése;
- a 2014/24/EU irányelv 39. cikke szerinti közös beszerzés végrehajtásának módja.

Ha igény mutatkozik rá, az ügyfélszolgálat a projekt teljes időtartama alatt tanácsadást nyújt, például az odaítélési eljárásokkal vagy a meglévő szerződések módosításának lehetőségével kapcsolatos ügyekben. Ugyanakkor a bővebb beszerzési terv vagy a konkrét aspektusok részletes értékelését az értesítési mechanizmus keretében kell majd elvégezni. Ennek során az értesítési mechanizmusra vonatkozó feltételek alkalmazandók.

A kérdéseket az erre a célra létrehozott elektronikus rendszeren keresztül kell benyújtani: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/pp-large-projects/>. Az elektronikus rendszeren keresztül bonyolódik az összes információcsere, ez továbbítja a későbbi kérdéseket és a Bizottság válaszait. E rendszeren keresztül a felhasználók egy későbbi szakaszban további kérdéseket tehetnek fel, illetve tájékoztathatják a Bizottságot a projektről. Ez lehetővé teszi a Bizottság számára a projekt előrehaladásának nyomonkövetését.

A Bizottság igyekezni fog egy hónapon belül válaszolni a kérdésekre²¹. Szükség esetén további információkat kérhet az elemzéshez, ez esetben a válaszadásra rendelkezésre álló idő meghosszabbodik.

A kérés lezárását követően a kérdések és válaszok anonimizált változata közzétételre kerül az előzetes mechanizmus honlapján²². Az érintett ajánlatkérő szervvel együttműködve ki kell szűrni az összes bizalmas és kereskedelmi szempontból érzékeny adatot²³. Ez lehetővé teszi az ajánlatkérő szervek számára, hogy megismerjék a Bizottságnak benyújtott esetek széles palettáját, ideértve a mechanizmus keretében segítségre közvetlenül nem jogosult projekteket is.

Egy leendő vasútvonal építése – segítségnyújtás az ügyfélszolgálat részéről

Az ajánlatkérő hatóság mérlegeli a legjobb beszerzési megoldást egy új, 150 km hosszú vasútvonal megépítéséhez. Egy vagy több alkalommal is kapcsolatba léphet az ügyfélszolgálattal, hogy megérdeklődjék például a következőket:

- *Hogyan kell kialakítani a vasúti infrastruktúra építését és működtetését végző köz-magán társulásokat? A kockázatok tervezett megosztása szükségessé teszi-e közüzemi szolgáltatások területére vonatkozó közbeszerzési eljárások igénybevételét, vagy a koncessziókról szóló irányelv hatálya alá tartozik a projekt?*

²¹ Lásd a 10. lábjegyzetet.

²² Lásd a 10. lábjegyzetet.

²³ Minden olyan dokumentumra, amelyet a Bizottság dolgozott ki vagy kapott kézhez, és amely birtokában van, az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréstől szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet kell alkalmazni.

- Amennyiben az érintett ország fontolóra veszi a projekt végrehajtására vonatkozó nemzetközi megállapodás aláírását, ez a megállapodás kivonja-e a közbeszerzési eljárásokat az irányelvek hatálya alól?
- Hogyan lehetne egy tárgyalásos eljárást a leghatékabban kialakítani és irányítani? Hogyan lehetne csökkenteni az eljárásban való részvételre felkért minősített pályázók számát stb.?
- Hogyan lehetne a projektbe a leghatékabban beépíteni a zöld, szociális és innovatív közbeszerzés célkitűzéseit?

Ha a vasútvonal két országot kapcsol össze, az ügyfélszolgálat felkereshető azért is, hogy:

- segítsen tisztázni, hogy a két ország ajánlatkérő szerveinek milyen megállapodást kell kötniük, ha közös beszerzést kívánnak végrehajtani;
- egyértelműsítse az alkalmazandó közbeszerzési rendszert, amikor a két tagállam közös jogalanyt kíván létrehozni a projekt megvalósítása érdekében.

Amennyiben egy szerződést annak aláírása után módosítani kell, a hatóság kérdéseket tehet fel a szerződésmódosítás feltételeivel kapcsolatban. Ez segítené annak eldöntésében, hogy lehetséges-e vagy sem a szerződés módosítása új átlátható közbeszerzési eljárás nélkül.

3.2. Értesítési mechanizmus

Miután döntés született arról, hogy a projektet közbeszerzési szempontból hogyan hajtják végre, és a nemzeti hatóságok és/vagy az ajánlatkérő hatóságok/szervek előrehaladtak a szükséges ajánlattételi dokumentáció elkészítésével²⁴, lehetőségük lesz értesítést küldeni a Bizottságnak azon infrastrukturális projektek beszerzési tervéről, amelyek teljes becsült értéke meghaladja az 500 millió EUR-t²⁵. A Bizottság szolgálatai ezt követően értékelést készítenek²⁶, amelyben – a jövőbeni jogi értelmezés vagy értékelés sérelme nélkül – kifejezik véleményüket arról, hogy a közbeszerzési terv megfelel-e az uniós közbeszerzési szabályoknak.

Míg az ügyfélszolgálat konkrét kérdésekben áll rendelkezésre, az értesítési mechanizmus a szélesebb körű közbeszerzési tervet érinti. A közbeszerzési terv meghatározza, hogy a projektet hogyan fogják végrehajtani közbeszerzési szempontból. Megállapítja például, hogy i. a projekt keretében építési, tervezési-építési vagy tervezési-építési-üzemeltetési szerződést fognak-e alkalmazni, ii. a projekt végrehajtására számos különböző pályázat révén kerül-e sor, és milyen közbeszerzési eljárásokat fognak alkalmazni, valamint iii. hogyan hajtják végre a beszerzést egy határon átnyúló projekt esetében.

A nemzeti hatóságok és/vagy az ajánlatkérő hatóságok/szervek értesíthetik a Bizottságot a projekt általános közbeszerzési tervéről és/vagy az egész projekt szempontjából

²⁴ Az ilyen döntésekhez kapcsolódó problémák tisztázására vagy kérdések megválaszolására az ügyfélszolgálat a megfelelő eszköz.

²⁵ Lásd a 20. lábjegyzetet.

²⁶ Lásd a 10. lábjegyzetet.

meghatározó konkrét kérdésekről. Ez utóbbi esetben egyértelműen meg kell határozniuk az értékelést igénylő konkrét elemeket.

A legtöbb nagy léptékű infrastrukturális projekthez több ajánlati felhívás is tartozik. Ezek hatékony kezelése érdekében és a mechanizmus könnyű alkalmazásának fenntartása céljából a hatóságok kommunikálhatják az egyik ajánlati felhíváshoz kapcsolódó konkrét ügyeket, az azonban szükségtelen, hogy minden egyes ajánlati felhívásról külön értesítést küldjenek a Bizottságnak.

A projektek végrehajtása során általános gyakorlat a szerződéseknek az eredeti feltételek megváltozása miatt történő módosítása. Az ilyen változások bonyolult jogi kérdéseket vetnek fel, bár a közbeszerzési irányelvek már nyújtanak iránymutatást, és pontosítják az ilyen módosítások feltételeit. A nemzeti hatóságok és/vagy az ajánlatkérő hatóságok/szervek ezért konkrét szerződésmódosítási javaslataikról is értesíthetik a Bizottságot.

A közbeszerzési tervek az idő múlásával, a projektek alakulásának megfelelően is változhatnak. A nemzeti hatóságok tájékoztathatják a Bizottságot minden olyan lényeges változásról egy korábbi értesítéssel kapcsolatban, amely hatással lehet az értékelés eredményére, például olyankor, ha a közbeszerzési eljárás során a szokásos eljárást helyett rendkívüli eljárást alkalmaznak.

Egy leendő vasútvonal építése – a Bizottság értesítése

Egy vasútvonal építését érintően a hatóságok úgy döntöttek, hogy a projektet három, egyenként körülbelül 50 km-es szakaszra osztják. Ezeket külön pályáztatják meg az építés és a karbantartás tekintetében a közüzemi beszerzési keret alapján.

A hatóságok ellenőrizni kívánják, hogy ez a megközelítés összhangban áll-e az uniós közbeszerzési szabályokkal, és a tervről értesítik a Bizottságot. Az értesítésnek tartalmaznia kell a három szakaszra vonatkozó szerződések odaítéléséhez alkalmazandó beszerzési eljárásokkal kapcsolatos információkat, a beszerzési eljárás megtervezését, a tervezett ütemezést, a hirdetési és tájékoztatási eljárást stb.

Az ajánlatkérő szerv kitérhet olyan konkrét ügyekre is, amelyek különös figyelmet igényelnek, ilyen például az odaítélési szempontok meghatározása az első szakaszra vonatkozó műszaki előírásokban.

Amennyiben az ajánlatkérő szerv a szerződés módosítását tervezi, igényt tarthat a Bizottság szolgálatainak értékelésére arról, hogy terve megfelel-e az uniós szabályoknak. Ebben az esetben az ajánlatkérő szerv értesítheti a Bizottságot erről a módosításról.

3.2.1. Értesítési (bejelentési) eljárás

A nemzeti hatóságok és az ajánlatkérő hatóságok/szervek (bejelentő hatóságok) az értesítéshez egységes formanyomtatványt használnak, amelyhez igazoló dokumentumokat csatolnak. A formanyomtatvány felépítése e közlemény mellékletében található.

A projektet és az azt bejelentő hatóságot azonosító adatokon kívül a formanyomtatványon fel kell tüntetni a projekt egészét érintő közbeszerzési tervre vonatkozó információkat, amelyek az elemzéshez szükségesek. Ezek az információk a következőket tartalmazzák:

- a projekt tárgya,
- a projekt értéke,
- érintett szervezetek (ajánlatkérő hatóság/hatóságok stb.),
- a projekt különböző szakaszai,
- várható-e, hogy az EU finanszírozza a projektet?
- benyújtották-e a projektet jóváhagyásra egy nemzeti illetékes testülethez?
- a beszerzési eljárás megtervezése,
- a szerződés módosítását szükségessé tevő feltételek, amennyiben az értesítés tárgya szerződésmódosítás.

A bejelentő hatóságok feltölthetnek az elemzés szempontjából lényegesnek ítélt dokumentumokat is. Ugyanakkor csak olyan információkat kell szolgáltatniuk, amelyek szükségesek az értékeléshez.

Szükség esetén a Bizottság és a bejelentő hatóság tartják a kapcsolatot egymással az értesítést érintő részletek tisztázása érdekében.

Az értesítéshez a bejelentő hatóságok egy külön erre a célra kifejlesztett elektronikus rendszert használnak, amely ügyfélszolgálati célokra is igénybe vehető (<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/pp-large-projects/>). A rendszer biztosítja az adatok benyújtásához és kezeléséhez szükséges biztonságot.

3.2.2. A Bizottság válasza

A benyújtott információk alapján a Bizottság illetékes szolgálatai véleményt nyilvánítanak arról, hogy a projekthez kapcsolódó közbeszerzési terv vagy a nemzeti hatóságok által levélben kommunikált konkrét ügyek összhangban vannak-e a közbeszerzésre vonatkozó uniós jogszabályokkal. A Bizottság emellett értékelést készít az értesítésben foglalt valamennyi konkrét ügyről.

Ez az értékelés nem tartalmazza a Bizottság szolgálatainak véleményét arról, hogy a közbeszerzéstől eltérő intézkedés megfelel-e az uniós jog rendelkezéseinek. A Bizottság szolgálatainak értékelése mindig a rendelkezésre bocsátott információkon és a mindenkor alkalmazandó feltételeken fog alapulni.

A Bizottság igyekszik az értesítés napjától számított 3 hónapon belül választ adni. Amennyiben a Bizottság további információkat kér a nemzeti hatóságoktól, az „óramegállítás” szabálya alkalmazandó.

A Bizottság továbbá fel fogja kérni az érintett hatóságokat, hogy – adott esetben és amennyiben ilyenek rendelkezésre állnak – nyújtsák be a projekthez kapcsolódó dokumentumokat az információcsere-mechanizmus céljaira. A bizalmas és kereskedelmi szempontból érzékeny adatok az érintett hatóságokkal együttműködésben megfelelően kerülnek kezelésre és kiszűrésre²⁷.

²⁷ Lásd a 23. lábjegyzetet.

3.3. Az információcsere-mechanizmus

Az információcsere-mechanizmus a nemzeti hatóságok és az ajánlatkérő hatóságok/szervek által használt tudásmenedzsment eszköz. Célja a hasonló projektek referenciaosztályainak kialakítása a tapasztalatok megosztása érdekében. Emellett a projektekhez kapcsolódó különböző aspektusokról (például a közbeszerzési eljárás típusa, a projekt szakaszai, a projekt végrehajtásával kapcsolatos problémák stb.) szóló eszmecsere platformjaként is szolgál majd.

Kezdeti működése során ez az eszköz két elemből fog állni: egy széles körben hozzáférhető, minden lényeges információt tartalmazó adatbázisból, valamint egy olyan platformból, ahol az érdekelt felek véleményt és információt cserélhetnek. A két elem 2018 elejétől lesz elérhető.

3.3.1. Az adatbázis szerkezete, feltöltése és elérése

Az adatbázis különböző típusú dokumentumokat tartalmaz majd, amelyek a nagy léptékű infrastrukturális projektek beszerzési eljárásához kapcsolódnak. Lesznek benne pályázati dossziék, a projekt szervezeti felépítésére vonatkozó dokumentumok, szerződések, bizonyos eljárástípusokra vonatkozó iránymutatások, a határokon átnyúló projektekre vonatkozó konkrét információk és az Európai Bíróság ítéletei. Az adatbázist a Bizottság fogja kezelni, és feltölti a birtokában lévő, illetve a tagállamok és/vagy a projektgazdák által benyújtott dokumentumokat.

A nemzeti hatóságokat és az ajánlatkérő hatóságokat/szerveket arra bátorítjuk, hogy benyújtsák a Bizottságnak a már végrehajtott vagy folyamatban lévő nagy léptékű infrastrukturális projektekre vonatkozó információkat. Az adatbázis akkor tudja leginkább betölteni funkcióját a nemzeti hatóságok információs eszközeként, ha kezdettől fogva olyan projektekre vonatkozó információkat tartalmaz, amelyek teljes körű végrehajtása már megtörtént.

Az adatbázis a beregisztrálást követően messzemenőig hozzáférhetővé válik. Így az információcsere-mechanizmusból olyan magán projektgazdák és ajánlatkérő hatóságok is profitálhatnak, akik esetében a projekt értéke nem éri el az ügyfélszolgálat és az értesítési mechanizmus igénybevételéhez szükséges értékhatárt.

A hatóságok által az értesítési eljárás keretében benyújtott információk csak az érintett hatóság beleegyezésével lesznek hozzáférhetőek az adatbázisban. Az összes többi információ esetében a tagállamoknak gondoskodniuk kell az érzékeny információk eltávolításáról²⁸.

A dokumentumokat az EU bármely hivatalos nyelvén rendelkezésre lehet bocsátani. Az adatbázis egy gépi fordítóprogramot is magában foglal. Az adatbázis más hasonló kezdeményezésekhez is kapcsolódik, például az JASPERS tudás- és oktató központjához.

3.3.2. A platform

A tanulás és a fejlődés egyik leghatékonyabb eszköze az ügyek egymás közötti megvitatása. A Bizottság ezért az adatbázis mellett létre kíván hozni egy olyan informatikai platformot is, amely elősegíti az információk és a tapasztalatok közvetlen

²⁸ Lásd a 23. lábjegyzetet.

cseréjét az EU-n belüli nagy léptékű infrastrukturális projektek fejlesztésében részt vevő felek között. A platform nyitva fog állni mindazon uniós szakemberek előtt, akik beregisztrálják magukat. A megvitatáshoz projekt típusok vagy beszerzési szempontok szerinti alcsoportokat is létre lehet hozni. Ezek a csoportok lehetnek nyitottak, illetve zártak, utóbbi esetben az információkhoz csak a vitában részt vevő tagok férhetnek hozzá.

4. KÖVETKEZTETÉS

Az előzetes mechanizmus felállítása nem eseti intézkedés. Részt alkotja a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal, illetve hatóságok között kiépítendő új partnerségnek, amelyet a Bizottság javasolt. Közvetlenül kapcsolódik a közbeszerzés stratégiai eszközzé formálásának átfogó célkitűzéséhez. A mechanizmus sikere e partnerségi koncepciótól és a javasolt eszköz tagállamokon belüli széles körű alkalmazásától függ. A nemzeti hatóságok felkérést kapnak arra, hogy aktívan támogassák a mechanizmust, valamint a lehető legnagyobb mértékben és legoptimálisabb módon használják ki a benne rejlő segítséget.

Ennek az intézkedésnek a meghozatalában komoly szerepet játszottak az érdekelt felek igényei, melyeket nyilvános konzultáció keretében vagy másként juttattak kifejezésre. Mivel az érdekelt felek igényei idővel változhatnak, a Bizottság nyomon fogja követni és értékelni fogja az előzetes mechanizmus alkalmazását. Értékelni fogja továbbá, mennyire képes az eszköz hatékony támogatást nyújtani. Az értékelésre azonban csak akkor kerül sor, amikor az eszköz már 24 hónapja teljeskörűen működött (szükség esetén korábban is). A fenti elemek alapján az eszközt ennek megfelelően ki kell igazítani, amennyiben arra igény mutatkozik.

I. melléklet

Egységes formanyomtatvány

Azonosítást szolgáló kérdések

A projekt címe:	_____	Ágazat:	_____
Ajánlatkérő hatóság/szerv:	_____	Tagállam:	_____
A projektet bejelentő hatóság ⁱ :	_____	Elérhetőségek :	_____
Becsült költség összesen:	_____		

Ez az értesítés a következőre vonatkozik:

- Új projekt Szerződés módosítás

A projekt ismertetése

Ismertesse a projekt lényeges elemeitⁱⁱ:

Ismertesse a projektre vonatkozó közbeszerzési tervetⁱⁱⁱ:

Új projekt esetében

Ismertesse a közbeszerzés lebonyolításának különböző szakaszait és a pályázati eljárások becsült kezdő időpontját/menetrendjét:

Nevezze meg azokat a szempontokat, amelyeket a Bizottság szolgálatainak meg kell vizsgálniuk:

Szerződésmódosítás esetében

Ismertesse a módosítást igénylő szerződést és a módosítás feltételeit^{iv}:

Kiegészítő információk

Véleményezte-e valamely illetékes nemzeti hatóság a projekt közbeszerzési aspektusait?

Ha igen, kérjük, ismertesse.

Nem

Igen

A kapcsolódó anyagok feltöltése

Tartalmaz az értesítés érzékeny információkat? Ha igen, kérjük, nevezze meg őket.

Nem

Igen

További információk ehhez a kérdéshez:

A kapcsolódó anyagok feltöltése

ⁱ Ha eltér az ajánlatkérő hatóságtól/szervtől.

ⁱⁱ Az ismertetés során térjen ki a következőkre: a projekt célkitűzései, a fő érdekelt felek, a projekt támogatása és finanszírozása, jelenlegi fázisa, az alapvető technikai információk (különösen a működési követelmények), és – adott esetben – értékelési kritériumok és szociális rendelkezések.

ⁱⁱⁱ A közbeszerzési terv meghatározza, hogy a projektet hogyan fogják végrehajtani közbeszerzési szempontból. Megállapítja például, hogy i. a projekt keretében építési, tervezési-építési vagy tervezési-építési-üzemeltetési szerződést fognak-e alkalmazni, ii. a projekt végrehajtására számos különböző pályázat révén kerül-e sor, és milyen közbeszerzési eljárásokat fognak alkalmazni, valamint iii. hogyan hajtják végre a beszerzést egy határokon átnyúló projekt esetében.

^{iv} Az ismertetésnek tartalmaznia kell az esetleges változásnak a szerződés összértékére gyakorolt hatását is.